

جنگ تعرفه‌ای بر سر واردات خودرو

شروین اشیدری: پرونده تعرفه واردات خودرو در سال ۱۴۰۵ هنوز به نقطه پایان نرسیده است؛ پرونده‌ای که حالا از یک اختلاف ساده درباره میزان حقوق ورودی خودرو فراتر رفته و به محل تقابل دیدگاه‌های دولت، مجلس، نهادهای نظارتی و فعالان صنعت واردات تبدیل شده است. از یک سو خبرهایی درباره احتمال اعمال تعرفه یکنواخت ۱۰۰ درصدی منتشر شده و از سوی دیگر وزارت اقتصاد چنین تصمیمی را تأیید نکرده است. هم‌زمان، مجلس خواستار تعیین تکلیف تعرفه خودروهای اقتصادی شده و دیوان محاسبات نیز نسبت به مغایرت احتمالی تعرفه یکنواخت با قوانین موجود هشدار داده است.

در همین شرایط، فعالان بازار از توقف ثبت سفارش‌های جدید، بلاتکلیفی خودروهای وارداتی و اختلال در فرآیند ترخیص برخی خودروها سخن می‌گویند. مهدی دادفر، دبیر انجمن واردکنندگان خودرو، نیز معتقد است سیاست‌گذاری فعلی نه تنها به حل مشکلات بازار کمک نکرده، بلکه با ایجاد ابهام در مسیر واردات، زمینه افزایش هزینه و نارضایتی مصرف‌کنندگان را فراهم کرده است.

اما سؤال اصلی همچنان پابرجاست: آیا تعرفه ۱۰۰ درصدی خودرو در سال ۱۴۰۵ اجرا شده است یا بازار همچنان در انتظار تصمیم نهایی دولت و مجلس است؟

بیش از یک سال و نیم است که بخشی از خودروها و ثبت سفارش‌ها در بلاتکلیفی به سر می‌برند، اما به جای رفع این مشکلات، برخی به دنبال افزایش تعرفه هستند

تعرفه ۱۰۰ درصدی؛ واقعیت یا سناریوی در حال بررسی؟

درصد شده است. بحث اصلی بر سر احتمال جایگزینی این ساختار با تعرفه یکنواخت ۱۰۰ درصدی است؛ موضوعی که هنوز به عنوان یک تصمیم نهایی و عمومی برای تمام واردات تجاری خودرو اجرایی نشده است.

دیوان محاسبات نیز اخیراً نسبت به همین موضوع واکنش نشان داده و تأکید کرده است که جایگزینی نظام پلکانی با تعرفه ثابت ۱۰۰ درصدی می‌تواند با احکام قانونی مرتبط با تعیین حقوق ورودی متناسب با حجم موتور، مصرف سوخت و میزان آلایندگی در تعارض باشد. مجلس در مقابل دولت؛ تعرفه خودروهای اقتصادی چه می‌شود؟ در طرف دیگر ماجرا، مجلس نیز خواستار تعیین تکلیف تعرفه واردات خودرو است. مصطفی پوردهقان، عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس، اعلام کرده که در جریان بررسی بودجه

یکی از مهم‌ترین دلایل سردرگمی بازار خودرو در هفته‌های اخیر، انتشار اخبار متعدد درباره تعرفه ۱۰۰ درصدی واردات خودرو است. در حالی که برخی اخبار از افزایش تعرفه خودروهای وارداتی تا ۱۰۰ درصد خبر می‌دادند، وزارت صمت اعمال یک تعرفه یکنواخت برای تمام خودروهای وارداتی را تأیید نکرد.

بر اساس ساختار تعرفه‌ای مطرح‌شده برای واردات تجاری خودرو در سال ۱۴۰۵، حقوق ورودی همچنان به شکل پلکانی و بر اساس نوع خودرو، حجم موتور و قوای محرکه تعیین شده است. در این ساختار، خودروهای تمام‌برقی و هیبریدی در سطوح پایین‌تری قرار دارند، در حالی که خودروهای بنزینی با حجم موتور بالاتر می‌توانند با تعرفه‌هایی به مراتب بیشتر از ۱۰۰ درصد مواجه شوند. بنابراین، نمی‌توان به صورت کلی گفت تعرفه واردات خودرو ۱۰۰

دادفر: افزایش تعرفه هیچ توجیه کارشناسی ندارد

بازار خودرو نخواهد بود. وی در گفت‌وگو با سمنس افزود: دولت هم‌اکنون نیز از محل معاملات خودرو، مالیات و سایر عوارض قانونی درآمد قابل‌توجهی کسب می‌کند و افزایش تعرفه نه توجیه اقتصادی دارد و نه از منظر کارشناسی قابل دفاع است. به گفته دادفر، افرادی که چنین پیشنهادهایی را مطرح می‌کنند، نه دغدغه کاهش فشار بر مردم را دارند و نه به ثبات اقتصادی کشور توجه می‌کنند.

وی همچنین تأکید کرد که در شرایط فعلی، قیمت خودروهای وارداتی چندین برابر نرخ جهانی آنهاست و افزایش تعرفه تنها هزینه بیشتری را به مصرف‌کنندگان تحمیل خواهد کرد.

سود وارداتی‌ها از تعرفه پایین نیست دادفر در ادامه با اشاره به اختلاف قیمت خودروهای

در چنین شرایطی، مهدی دادفر، دبیر انجمن واردکنندگان خودرو، نسبت به سیاست‌های مطرح‌شده در حوزه واردات خودرو انتقاد دارد.

دادفر به اشاره به اینکه ثبت سفارش جدید خودروهای وارداتی از ابتدای سال جاری تاکنون همچنان متوقف مانده است، به سمنس گفت براساس اطلاعاتی که به دست انجمن رسیده، در کمیسیون فرعی مربوطه موضوع افزایش تعرفه واردات خودرو در حال بررسی است و برخی معتقدند به دلیل سودآوری بازار خودروهای وارداتی، باید تعرفه‌ها افزایش پیدا کنند.

دبیر انجمن واردکنندگان خودرو با انتقاد از این دیدگاه اظهار کرد: مسئولان حتی نباید به افزایش تعرفه واردات خودرو فکر کنند، چه برسد به اینکه چنین تصمیمی را اجرایی کنند؛ زیرا نتیجه آن چیزی جز تشدید نابرابری در

دبیر انجمن واردکنندگان خودرو درباره ثبت‌نام‌های اخیر نیز توضیح داد خودروهایی که در طرح‌های فروش اخیر عرضه شده‌اند، بر اساس ثبت سفارش‌های جدید وارد کشور نشده‌اند، بلکه از محل ثبت سفارش‌های قدیمی تأمین شده‌اند. وی خاطر‌نشان کرد: در حال حاضر حدود ۸۰ هزار ثبت سفارش بلاتکلیف در کشور وجود دارد و ثبت‌نام‌های جدید نیز بر مبنای همین ظرفیت‌های گذشته انجام می‌شود، در حالی که تاکنون مجوزی برای ثبت سفارش جدید خودروهای وارداتی صادر نشده است.

این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که ممکن است در نگاه اول، برگزاری طرح‌های فروش خودروهای وارداتی به معنای باز شدن

پرونده واردات خودرو نشان می‌دهد مشکل بازار فقط به عدد تعرفه محدود نمی‌شود. وقتی ثبت سفارش جدید متوقف باشد، خودروهای ثبت سفارش‌شده در گذشته با تأخیر وارد شوند، بخشی از خودروها در گمرک بمانند و هم‌زمان سیاست تعرفه‌ای نیز در وضعیت ابهام قرار داشته باشد، طبیعی است که بازار با کمبود عرضه و افزایش انتظارات قیمتی مواجه شود. از این منظر، حتی اگر تعرفه ۱۰۰ درصدی نیز کنار گذاشته شود، تا زمانی که مسیر ثبت سفارش، تخصیص ارز، واردات، ترخیص

و عرضه خودرو به شکل پایدار و قابل پیش‌بینی تنظیم نشود، مشکل بازار به طور کامل حل نخواهد شد.

تعرفه ۱۰۰ درصدی هنوز قطعی نیست آنچه از مجموعه مواضع دولت، مجلس، دیوان محاسبات و فعالان صنعت خودرو به دست می‌آید این است که تعرفه یکنواخت ۱۰۰ درصدی برای تمام خودروهای وارداتی تجاری در حال حاضر یک تصمیم قطعی و اجرایی‌شده محسوب نمی‌شود. وزارت صمت با افزایش یکنواخت تعرفه مخالفت کرده و توقف

مسئله اصلی فقط تعرفه نیست

سال ۱۴۰۵ میان مجلس و دولت درباره کاهش تعرفه خودروهای اقتصادی، به‌ویژه خودروهای زیر ۱۵۰۰ سی‌سی، مباحثی مطرح شده بود؛ اما این کاهش هنوز به شکل مورد انتظار اجرایی نشده است. به گفته او، موضوع قرار است در جلسه نظارتی با حضور مسئولان دولتی بررسی شود تا مشخص شود چرا سیاست مورد انتظار مجلس در زمینه تعرفه خودرو اجرایی نشده است. اهمیت این موضوع از آنجاست که خودروهای کم‌حجم و اقتصادی می‌توانند بخش مهمی از تقاضای بازار وارداتی را پوشش دهند. کاهش تعرفه چنین خودروهایی، در صورت اجرای واقعی، می‌تواند هزینه تمام‌شده واردات را کاهش دهد؛ در مقابل، اعمال یک نرخ ثابت و بالا برای تمام خودروها می‌تواند حتی خودروهای اقتصادی را نیز تحت فشار قرار دهد.

وارداتی در بازار گفت: اگر امروز برخی فعالان بازار سودهای قابل‌توجهی به دست می‌آورند، علت آن پایین بودن تعرفه واردات نیست، بلکه ضعف در مدیریت بازار و ناتوانی در ایجاد تعادل میان عرضه و تقاضاست.

وی افزود: بیش از یک سال و نیم است که بخشی از خودروها و ثبت سفارش‌ها در بلاتکلیفی به سر می‌برند، اما به جای رفع این مشکلات، برخی به دنبال افزایش تعرفه هستند. به گفته دبیر انجمن واردکنندگان خودرو، راهکار اصلی برای کنترل بازار، تسهیل فرآیند واردات، رفع موانع موجود و مدیریت صحیح عرضه و تقاضاست و نه افزایش هزینه‌ای که در نهایت از جیب مصرف‌کننده پرداخت می‌شود.

۸۰ هزار ثبت سفارش بلاتکلیف؛ واردات جدیدی در کار نیست

مسیر واردات جدید تلقی شود؛ در حالی که طبق توضیحات دادفر، بخش مهمی از خودروهای عرضه‌شده مربوط به ظرفیت‌های ثبت سفارش‌شده در گذشته است.

تعرفه ۱۰۰ درصدی چه اثری بر بازار خواهد داشت؟ اگرچه هنوز تعرفه یکنواخت ۱۰۰ درصدی برای تمام خودروهای وارداتی تجاری به عنوان یک تصمیم قطعی و عمومی اجرایی نشده، اما صرف طرح آن نیز برای بازار پیامدهایی به همراه داشته است. در صورت اعمال چنین تعرفه‌ای، هزینه واردات خودرو افزایش خواهد یافت و این افزایش می‌تواند مستقیماً یا غیرمستقیم به قیمت نهایی خودرو منتقل شود. این موضوع برای خودروهای اقتصادی اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا حاشیه قیمتی آنها نسبت به خودروهای

گران‌قیمت کمتر است و افزایش هزینه‌های واردات می‌تواند بخش قابل‌توجهی از مزیت قیمتی آنها را از بین ببرد.

از همین رو، هشدار دیوان محاسبات درباره اثر احتمالی افزایش هم‌زمان تعرفه و نرخ ارز محاسباتی گمرک اهمیت پیدا می‌کند. این نهاد نسبت به افزایش قابل‌توجه قیمت خودروهای اقتصادی در چنین سناریویی هشدار داده است. در مقابل، موافقان افزایش تعرفه معمولاً بر درآمدهای دولت، کنترل واردات و مدیریت منابع ارزی تأکید دارند. اما منتقدان می‌گویند اگر واردات محدود شود و عرضه خودرو کاهش پیدا کند، افزایش تعرفه در نهایت می‌تواند به جای تنظیم بازار، به افزایش قیمت و تشدید فاصله میان قیمت کارخانه، وارداتی و بازار منجر شود.

رسمی ترخیص خودروها نیز از سوی گمرک تأیید نشده است. در مقابل، مجلس خواستار تعیین تکلیف تعرفه‌ها، به‌ویژه برای خودروهای اقتصادی، شده و دیوان محاسبات نیز نسبت به اجرای تعرفه ثابت ۱۰۰ درصدی هشدار داده است.

اما در کنار این اختلافات، یک مسئله دیگر نیز وجود دارد که از نگاه فعالان بازار شاید حتی مهم‌تر باشد: ثبت سفارش‌های جدید همچنان محل ابهام است و هزاران خودرو و ثبت سفارش قدیمی در انتظار تعیین تکلیف قرار دارند.

دیوان محاسبات به تعرفه ۱۰۰ درصدی هشدار داد

ورود دیوان محاسبات به این پرونده، ابعاد حقوقی ماجرا را جدی‌تر کرده است. این نهاد نظارتی نسبت به احتمال اعمال تعرفه یکنواخت ۱۰۰ درصدی هشدار داده و معتقد است چنین رویکردی با منطق قانونی تعیین تعرفه بر اساس ویژگی‌های فنی و زیست‌محیطی خودروها سازگار نیست. از نگاه دیوان محاسبات، نظام تعرفه‌ای باید به گونه‌ای باشد که خودروهای اقتصادی، کم‌مصرف و کم‌آلاینده در گروه تعرفه‌های پایین‌تر قرار بگیرند و خودروهای پرمصرف و لوکس با تعرفه‌های بالاتری مواجه شوند. این نگاه با فلسفه‌ای که برای تعرفه‌گذاری پلکانی در نظر گرفته شده نیز همخوانی دارد، یعنی سیاست تعرفه‌ای صرفاً ابزاری برای کسب درآمد دولت نباشد، بلکه در تنظیم بازار، کاهش مصرف سوخت و کنترل آلایندگی نیز نقش داشته باشد.

ترخیص خودرو؛ توقف کامل یا اختلال در فرآیند؟

هم‌زمان با داغ شدن بحث تعرفه ۱۰۰ درصدی، خبرهایی درباره توقف ترخیص خودروهای وارداتی از گمرک منتشر شد. این موضوع نگرانی واردکنندگان را افزایش داد و حتی این احتمال مطرح شد که خودروهای موجود در گمرک در انتظار تعیین تکلیف تعرفه جدید هستند. با این حال، روایت رسمی گمرک با مفهوم توقف کامل ترخیص تفاوت دارد. بر اساس گزارش‌های منتشرشده، گمرک توقف سراسری و رسمی ترخیص خودروهای سواراتی را تأیید نکرده و اعلام شده فرآیند ترخیص طبق مقررات موجود ادامه دارد. در عین حال، فعالان صنعت از اختلال و کندی در ترخیص برخی خودروها، به‌خصوص در مورد خودروهای برقی و هیبریدی، خبر داده‌اند. در نتیجه، شاید دقیق‌تر باشد که وضعیت فعلی را ابهام و اختلال در فرآیند ترخیص برخی خودروها توصیف کنیم، نه توقف رسمی و سراسری تمام خودروهای وارداتی.

پیش‌فروش خودروهای وارداتی؛ نسخه‌ای برای کنترل بازار؟

یکی دیگر از انتقادهای دادفر به نحوه مدیریت بازار خودروهای وارداتی، به تداوم طرح‌های پیش‌فروش مربوط می‌شود. وی برگزاری مکرر طرح‌های پیش‌فروش خودروهای وارداتی را یکی از اشتباهات جدی در مدیریت بازار دانست و گفت: تجربه نشان داده است که پیش‌فروش‌های گسترده بدون امکان تحویل به‌موقع خودرو، در نهایت به نارضایتی مردم منجر خواهد شد. دادفر معتقد است در شرایط فعلی، برای کنترل فضای روانی بازار به صورت مستمر طرح‌های پیش‌فروش برگزار می‌شود، اما امکان تحویل فوری خودروها وجود ندارد. وی هشدار داد اگر این روند ادامه پیدا کند، مسئولیت اعتراض‌های احتمالی مردم متوجه افرادی خواهد بود که امروز چنین تصمیماتی را اتخاذ می‌کنند.

خودرو برای واردات هست، ثبت سفارش نیست

یکی از نکات مهم مطرح‌شده از سوی دبیر انجمن واردکنندگان خودرو، وجود ظرفیت وارداتی در مقابل توقف ثبت سفارش‌های جدید است. دادفر با اشاره به توان واردکنندگان برای تأمین خودرو اظهار کرد: در حالی که برخی واردکنندگان همین امروز نیز امکان واردات و تحویل خودرو را دارند، ثبت سفارش جدید همچنان متوقف است و فرآیندهای لازم برای عرضه خودروهای موجود نیز با کندی پیش می‌رود. وی افزود: علاوه بر این، خودروهایی که هم‌اکنون در گمرک قرار دارند نیز می‌توانند وارد بازار شوند، اما محدودیت‌های موجود مانع از ترخیص و عرضه این خودروها شده است. این اظهارات در حالی مطرح می‌شود که گزارش‌های پیشین نیز از وجود ده‌ها هزار ثبت سفارش بلاتکلیف خبر داده‌اند. دادفر پیش‌تر تعداد ثبت سفارش‌های بلاتکلیف را حدود ۸۰ هزار دستگاه اعلام کرده بود.

سخن پایانی

بازار خودرو در شرایطی به تعرفه ۱۰۰ درصدی حساس شده که هنوز مسئله اصلی واردات، یعنی ثبات در سیاست‌گذاری و امکان پیش‌بینی آینده حل نشده است. از یک سو دولت باید درآمدهای خود را مدیریت کند و منابع ارزی کشور را در نظر بگیرد و از سوی دیگر، مجلس بر کاهش تعرفه خودروهای اقتصادی تأکید دارد. در همین میان، دیوان محاسبات نیز بر ضرورت رعایت ساختار قانونی تعرفه‌گذاری تأکید کرده و واردکنندگان از توقف ثبت سفارش‌های جدید و بلاتکلیفی خودروهای موجود گلایه دارند. مهدی دادفر نیز معتقد است افزایش تعرفه نمی‌تواند راه‌حل سودهای بالای بازار باشد و ریشه اصلی مشکلات را باید در ضعف مدیریت عرضه، توقف ثبت سفارش و اختلال در فرآیند واردات جست‌وجو کرد. در چنین شرایطی، مهم‌ترین نیاز بازار نه یک عدد جدید برای تعرفه، بلکه یک تصمیم روشن و قابل پیش‌بینی است. واردکننده باید بداند با چه تعرفه‌ای می‌تواند خودرو وارد کند، مصرف‌کننده باید بداند قیمت نهایی خودرو بر چه اساسی تعیین می‌شود و دولت نیز باید چارچوبی مشخص برای ثبت سفارش، تخصیص ارز و ترخیص ارائه کند. تا زمانی که این زنجیره تعیین تکلیف نشود، حتی اگر فردا خبر «منتفی شدن تعرفه ۱۰۰ درصدی» منتشر شود، بخش مهمی از ابهام بازار همچنان باقی خواهد ماند.